

Oponentský posudek na bakalářskou práci

„Současné způsoby prožívání štědrovečerní večeře ve vybraných obcích Ladova kraje“

Vypracovala: Veronika Jankovská

Bakalářská práce se věnuje srovnání průběhu tradiční štědrovečerní večeře ve vybraných obcích tzv. Ladova regionu. Materiál ke komparaci pochází primárně ze dvou období; jednak z přelomu 19. a 20. století a jednak ze současnosti. Srovnání se současným stavem, zejména to, jak se změnil tradiční jídelníček a jaké zvyky během večeře lidé dodržují, poskytuje odpověď na výzkumnou otázku, do jaké míry se měnil jeden vůbec z nejkonzervativnějších zvyků v rámci kalendářního roku.

Autorka rozděluje své respondenty nejen na základě věku, pohlaví a vyznání, ale také na základě fenoménu „starousedlictví“, což je pro studium současné podoby vesnice zásadní. Zjišťuje, že zatímco některé zvyky se dosud u štědrovečerní večeře dodržují i dnes, většina z nich je už zapomenuta – hlavní roli v tomto procesu transformace přisuzuje období komunismu. Konzumní charakter vánočních svátků obecně přichází s rozvojem industrializace a zároveň sekularizace společnosti. Ústřední roli přestávala hrát hluboká religiozita, postění se a případné předpovídání budoucnosti jakož i „čarování“ se zbytky od štědrovečerní hostiny; hlavní akcent připadl na předávání darů. Vánoce nicméně zůstaly jedním z nejintenzivněji prožívaných rodinných svátků až dosud. Svým významem, byť transformovaným, zdaleka převážily v dnešní době význam Velikonoc.

Autorka přehledným způsobem shrnuje průběh vánočního štědrovečerního rituálu tak, jak je zachycen v kronikách Ladovy doby, a porovnává jej se současnou dobou (namísto modlitby pána domu aperitiv či proslov, namísto houbového kuby smažený kapr aj.). Velmi zajímavé jsou zmínky o novém zvyku stavění vánočního ozdobeného stromečku, který je dnes nedílnou součástí tradice (a který navíc většina lidí považuje za původní) nebo data z kronik popisující situaci v průběhu druhé světové války. Analyzovaná data jsou významným příspěvkem k dějinám každodennosti v našich zemích.

Autorka postupovala při vypracování samostatně. Teoretickou část své práce zpracovala na základě studia četných zdrojů z primárních pramenů (obecní kroniky ze zkoumaného období) a sekundární literatury. Praktickou část založila na vlastním výzkumu, vedeném metodou polostrukturovaných rozhovorů.

Práci doporučuji k obhajobě,

Hodnotím: A (výborně)

Petra Košťálová

V Praze dne 20.8. 2024

Doc. PhDr. Petra Košťálová, Ph.D.
Ústav etnologie, středoevropských a balkánských studií (UESEBS)
Univerzita Karlova, Filozofická fakulta
nám. Jana Palacha 1/2, 116 38 Praha 1
E: petra.kostalova@ff.cuni.cz
W: kjbs.ff.cuni.cz